

EINA SYKĮ SAVAITĖJE

Kaina metams 10 l., pusmečiui 6 l., 1 mėn. 1 l. 20 c.
Kareiviams per pusę pigiau.
Atskiras numeris 20 c. visiems.

Skelbimai: petto eilutė 20 c.; prieš tekstą dvigubai.
Adresas: Kaunas, Laisvės Al. 12 Nr. Telef. 90 Nr.

Kariai ir tauta.

„Kariuomenė yra priemonė tautos idealams atsiiekti“.

daug darbo padėti, kad joje būtų tvarka ir ji galėtų toliau sėkmingai gyvuoti, nes *kitaip visi vargai ir aukos, karo lauke padėtos, nueis niekais.* Tai būtų lyg mūsų laisvės kovotojų lavonų išjuokimu ir mindžiojimu. Tas būtopanašu pasielgimui Seime atstovų nuo darbininkų kuopos (tikriau sakant bolševikų), kurie laike žuvusiųjų už tautą pagerbimo sėdėjo ir šypsojosi.

Karys yra apginkluotas pilietis ir kaip pašauktas ginti savo Tėvynę privalo vengti visko, kas gali kenkti Valstybei.

Tas tik bus geru kariu, kas bus geru piliečiu. Galima pastebėti, kad dauguma karių tarpo, ardančių nustatytą tvarką (nesisveikina, nenešioja nustatytos uniformos) yra asmenys priešingi Valstybei arba menkai susipratę. Tikrai mylintis Tėvynę visuomet pagerbs ir prisilaikys nustatytos tvarkos.

Kariuomenė turi būti mokykla, kurioje kariai — piliečiai įgautų daugiau pilietiško susipratimo, tvarkos ir priprastų gerbti savo Valstybės įstatus ir turtą. Pats kariuomenėje buvimas dar neįkvėps tų visų gerų privalumų, jeigu karys, tarnaudamas kariuomenėje, matys kaip tik priešingų apsisireikimų. Yra šventa kiekvieno kario pareiga įgyvendinti savo tarpe tokią nuomonę, tokią dvasią ir papročius su kurių pagalba kariuomenė tikrai taptų priemone tautos idealams atsiiekti.

Kariuomenei tenka atlikti sunkią užduotį: ginti Valstybę nuo priešų, bet ir sėkmingiausiai atlikti šią šventą pareigą kariai neprivalo manyti, kad vardan užtarnautų nuopelnų (bei būsimųjų vargų) jie gali ramiai laike atsivaduoti nuo kareivių piliečio pareigų. Neuzienka apginti Valstybę, bet dar reikia

Cekoslovakų Krašto Apsaugos Ministeris

František Udržal.

(Plačiau žiūrėti 258 pusl.)

Kariuomenė ramiai laike neprivalo būti Valstybei sunkumu, užsimant veik tik savo raminimų lavinimu, bet privalo stengtis išlavinti ir kitas geras žmogaus ypatybes (protą, dorą), nes ginklas, protingo ir sąmoningo žmogaus rankose, yra baisesnis priešui ir naudingesnis Tėvynei. Kariuomenė, atimdama Valstybei daug jaunų jėgų (galinčių nūdirbti įvairių darbų) privalo duoti tautai daugiau susipratusių ir prasėlavusių sūnų.

Dabar pažiūrėsime, ko reikia vengti ir kas smerkti, kad kariuomenė galėtų tikrai tarnauti tautai ir taikos metu.

Kariuomenėje turi būti pasmerktas valdiško turto negerbimas bei naikinimas. Kiekvienai Valstybei ginkluotų jėgų išlaikymas atima daug lėšų, o kariai

nesaugodami jiems pavesto turto, tuo pačiu beneikalingai didina tautos išlaidas, atimdami apšvietimui ir kitoms šaliai reikalingiems ir naudingiems dalykams lėšas. Kiekvienas karys privalo atminti, kad įduptas jam valdiškas turtas (drabužiai, ginklas, arklis ir t. t.) yra sunkiai įgytu visas tautos turto

Savaimi aišku, kad kariuomenėje neprivalo būti, papročio naikinti ir grobti bendrąjį valdišką turtą (padėkim mišką ir t.t.). Toks paprotys, nors laikinai ir duoda naudos vienai kariuomenės daliai, kuri grobia šį turtą, bet bendrai kenkia Valstybei ir neprotinga savo dalies labą statyti aukščiau visos Tėvynės labo. Kieno žinioje būtų valdiškas turtas (Intendantūros, paties kario, dalies ar civilės įstaigos) jis privalo būti gerbiamas ir laikomas pačių—karių tėvų—piliečių sukrautu. Kariai, kurių tėvai ar jie patys nemoka tiesioginių mokesčių, neprivalo manyti, kad jie jau nieku neprideda prie Valstybės išlaikymo; jie beabejo perkasi tokius dalykus, kurie yra apmokėti muitu ar akcize ir tuo pačiu sumoka valdžia mokesčių, reiškia prisideda prie Valstybės pajamų padidinimo. Valstybė, turėdama iš kokių nors priežasčių nuostolį, stengiasi padengti jį didindama pajamas (tiesioginius mokesčius, muitą ir akcizę ir t. t.), kas sunkina piliečių gyvenimą.

Kiekvienas karys, įpratęs kariuomenėje žiūrėti į Valstybės reikalus bei turtą, kaip į tolimus ir sau svetimus dalykus ir sugrįžęs namo statys savo aameniškus bei šeimynos reikalus pirmoje vietoje, neatsižvelgdamas į visuomenę, kitaip tariant bus blogu piliečiu.

Blogas yra dalykas, kuomet kariai skriaudžia piliečius (nuvogdami pašarą ar kitus daiktus) nors ir savo dalies naudai. Būdami pašaukti ginti šalį nuo priešų patys tampa žmonėms sunkumu ir priešais—skriaudėjais. Tokiu savo pasielgimu neša nepasitikėjimą kariuomene piliečių tarpan ir ištvirksta įprasdami negerbti svetimo turto. Nesvarbu kam priguli turtas—dvarininkui ar ūkininkui. Jeigu ūkininko sūnus, tarnaudamas kariuomenėje, laiko sau už nieką pavogti iš dvaro (kaipo daug turinčio), tai taip pat protaujant mažžemis bei bežemis skaitys sau leistinu pagrobti ką nors ir iš ūkininko. „Nedaryk kitam to, ko nenori, kad tau darytų“ — tokia yra gyvenimo taisyklė.

Kenksminga, jeigu kariuomenėje išsiplatinusi yra tinginystė. Blogai jeigu kariai, atlikdami kokį nors darbą kariuomenėje, žiūri, kad tik greičiau jo nusikratyti, nesistengdami atlikti jį rūpestingai. Nekalbant jau apie tai, kad toks atsinešimas pripratina žmogų tinginiauti, bet padaro jį nenaudingą visuomenės nariu. Netikęs, tingint atliktas darbas, irgi yra valdžios, visuomenės ar kito kokio turto negerbimas. Su tinginiavimu taip ne toli nuvažiuoji, kad tuoj jau tave paveja vargai ir bėdos.

K. Abaravičius.

Čekoslovakų Krašto Apsaugos Ministeris František Udržal.

Gimęs 1866 m., pabaigė ūkio akademiją Tabore (Čekija) ir paskui dar universitetą Jalle (Vokietijoje). Jau 1897 m. čekai išrinko jį atstovu į Austrovengrijos parlamentą. Nuo to laiko ponas Udržalas be paliovos dalyvauja kovoje už Čekoslovakų nepriklausomybę.

1918 m., revoliucijai Austrijoje prasidėjus, Udržalas vaidino svarbų vaidmenį „narodnim shromaždění“ (tautos taryboje). 1921 m. rugsėjo 26 d. tapo paskirtas Krašto Apsaugos Ministeriu. P. Udržalas priguli prie ūkininkų partijos ir yra garsiųjų „Sokolų“ (sportininkų — šaulių) organizacijos dalyviu ir žymiu jų veikėju.

Ponas Udržalas yra tipingas čekų didvyris, kurių pastangomis įsikūrė šių dienų Čekoslovakų respublika: aukštas, gražus vyras, kupinas energijos jis pašventė visą savo sielą savo tėvynės labui, o kariuomenę

privedė prie aukšto tobulybės laipsnio. Savo asmenyje p. Udržalas jungia grynai demokratiškas kokybes su aukštu rieriškumu, kurį paveldėjo iš kilnių Čekų istorijos tradicijų.

Prie lietuvių p. Udržalas atsineša kuopuikiausiai; net sutinka priimtį Čekoslovakų Karo Mokyklą mūsų karių, kas yra ne taip paprasta, atsižvelgiant į žinomas mums lenkų intrigas ir pastangas nedaleisti kokiai nors valstybei atsinešti prie mūsų draugingai. Neseniai p. Udržalas prisiuntė mūsų Karo Mokslo Skyriaus Viršininkui generolui Radus-Zenkavičiui įdomų albumą apie čekoslovakų legionų kelionę iš Rusijos aplink pasaulį namo. Albome yra parašyta labai malonus p. Udržalo užrašas.

R. - Z.

Karas yra tam, kad apsisaugoti nuo pavojaus.
V. Solovjevas.

Grupinė mankšta.

(Sekant Lund'u ir k.).

Čia aprašoma grupinė mankšta tinka demonstruoti per sporto šventes, iškilmes ir t. t. sulig muzika bei paprastai dalyviams skaitant. Kasdieniniam fizinio auklėjimosi reikalui tenka naudotis grynais švedų gimnastikos judesiais. Tam yra gana daug išrokavimų naudojimo žvilgsniu. Grupinė mankšta teikia efekto ir todėl patinka žiūrovams, nes sudaro tam tikro pasigerėjimo ir įspūdžio bei nuotaikos. Tuo tikslu retkarčiais ir patartina jos imtis. Čia duodame kelis pavyzdžius.

A.

I.

Reikia išskaityti grupėmis po 3 gimnastus. Tarpklis tarp gimnastų grupėje 1 arba 1/2 žingsnio, o tarp grupių visomis kryptimis 5 ir 3 žingsniai.

Skaitant viens: Pirmas Nr. atsiklaupia dešiniu keliu, rankas ištiesia į viršų (delnai į vidų). Trečias Nr. atsiklaupia kairiu keliu, rankas ištiesia taipogi į viršų.

Antras Nr. (vidurinis) pasistiebia, ištiesia rankas į viršų (delnai į vidų).

Skaitant du: Pirmas Nr. ištiesia kairę koją į šalį prie antrojo Nr. kojų pirštų, nulenkia liemenį į dešinę, ir atsiremia į žemę dešine ranka, o kairiąją ranką ištiesia į šalį (galvą tiesia).

Trečias Nr. ištiesia dešinę koją į šalį prie antrojo Nr. kojų pirštų, nulenkia liemenį į kairę, ir atsiremia į žemę kairia ranka, o dešinę ranką ištiesia į šalį (galvą tiesia).

Antras Nr. stojasi visom letenom (nusileidžia, nes buvo pasistiebęs), rankas tiesia į šalis (bent kiek į apačią) sujungdamas ir pirštais liesdamas pirmojo ir trečiojo Nr. rankas (pirštus—visų delnai nusikreipia žemyn).

Skaitant tris: Pirmas Nr. pereina į pažulniai kristingąją padėtį galva dešinėn (kūnas veidu žemyn remiasi rankomis į kojų plisnas).

Trečias Nr. daro tokį pat (ką ir 1 Nr.) judesį, tik galva kairėn.

Antras Nr. giliai pritupia ir ištiesia rankas pirmyn.

Skaitant keturi: Visi greit grįžta į išeities padėtį (ramiai).

Pradžioje, kol mokinamasi, skaitoma balsiai (vadovas skaito arba patys dalyviai). Vėliau pratinamasi patiems dalyviams nebalsiai skaityti, kad judesiai būtų atliekami tuo pat metu. Skaitant viens, (paskui du, trys) judesį daro visi trys gimnastai visose grupėse.

vienu metu. Po kiekvieno judesio reikia dar atskaičiuoti du tempu (skaičiu, sakysim, 2, 3) ir tik po tokios pauzės pereiti į sekantį judesį, kurs vėlgi daromas vienu metu. Tuo būdu judesiai daromi tik skaitant viens (du, trys, pauza), du (viens, du, pauza), trys (viens, du, pauza), keturi (stotis).

Pradžioje kiekvienas skyrium išmoksta savo judesį, o paskum jau daroma sutartinai su kitais.

Visą mankštą galima pakartoti bent 4 kartus.

II.

Skaitant viens: Pirmas Nr. pasisuka kairėn ir rankas ištiesia į šalis.

Trečias Nr. pasisuka dešinėn, rankas taipgi į šalis.

Antras Nr. stojasi puse žingsnio atgal, rankas į viršų (delnais į vidų).

Skaitant du: Pirmas Nr. nuleidžia rankas žemyn ir suneria pirštus.

Trečias Nr. daro tą patį, ką ir pirmas.

Antras Nr. stojasi ir užšoka dešine koja į pirmojo Nr. rankas (sunerti delnai), o kairia koja į trečiojo Nr. rankas ir laikosi atsirėmęs į jų pečius.

Skaitant tris: Pirmas ir trečias Nr. laiko ramiai (nejudėdami) antrąjį Nr.

Antras Nr. ištiesia rankas į viršų.

Skaitant keturi: Antras Nr. nušoka ir visi trys stojasi padėtin ramiai.

Bendrai imant grupinę mankštą galima daryti stovint veidu pačiam į visas keturias puses.

Grupė (skaitant 1, 2, 3, 4) kaskart užėina kairiu pečiu $\frac{1}{4}$ rato; pirmas Nr. pasisuka eidamas vietoje.

B.

Užbaigti grupinę mankštą iškilmėse galima piramida. Tai yra tam tikras gražus gimnastų susigrupavimas, kurs jeigu vyksta scenoje, tai atliekamas uždengtoje scenoje ir tik trumpam laikui parodomas ir vėl prie uždengtos scenos išardomas.

Pavyzdžiui čia aprašome vieną tokių piramidų.

Penki gimnastai sustoja žingsnio atstume viens

nuo kito eilėn frontu į publiką. Reikia taip sustoti, kad vidurinis būtų aukštesnis ir stipresnis, o nuo jo po du į šalis gali būti menkesni ir žemesnio ūgio. Skaitant viens — visi ištiesia rankas į šalis ir uždeda jas ant greta stovinčių dalyvių pečių, tuo būdu susidaro rankų narinys.

Stipriai besilaikant rankomis, skaitant du — vidurinis lieka vtetoj, o pirmi ir antrieji, greta jo iš šalių stovintieji, greit glaudžia ir tiesia kojas į viduriniųjų kojas. Kojas betiesiant antrieji (galiniai iš šalių) atsiremia į žemę laisva ranka (vienas kairia, kitas dešine).

Reikia stengtis nekrutėti, ir nepersilenkti per liemenį. Kad viduriniam būtų lengviau išlaikyti kraštutinius, galima leisti jis prilaikyti vienam gimnastui už nugaros. Bet prilaikantis turi būti nematomas publikai.

* * *

Grupinę mankštą iškilmėms galima pajvairinti judesiais su lazdomis ir vėliavomis.

C.

Lazdų ilgis turi būti apie 1 metrą, o storis apie $2\frac{1}{2}$ cm. Dalyviai šitai mankštos rūšiai turi būt išrikiuoti kaip gimnastikos pamokoms.

I.

1. Lazdą pirmyn, įtupstas dešine koja į dešinę.

Pastaba: Koja pakelta pirmyn atstu nuo kitos 3 pėdas kojos ir pirštų kryptimi ir sulenkta kelyj. Kūno svarumas priešakinėj kojoj. Visus judesius daroma su praskėtom letenom lig tiesaus kampo.

2. Sukinys kairėn ištiesiant kojas, lazdą kelti už galvos (alkūnės atgal).

3. Lazdą į viršų, atsiklaupti dešiniu keliu.

4. Į padėtį ramiai, pristatant dešinę koją.

II.

1. Lazdą į viršų, dešinę koją žingsnį pirmyn, kairė lieka vietoje ir remiasi kojos pirštais.

Mykolas Biržiška.

Karo istorijos dainynėlis.

Šiam rinkinėliui pasinaudota M. Biržiškos „Lietuvių dainų vadovėliu“ (1916 m.) ir to paties autoriaus „Dainų atsiminimais iš Lietuvos istorijos“ (1920 m.). Iš daugybės dainų parinkta apie 20, kurios yra pačios svarbiosios, aiškiau už kitas primena mums Lietuvos karų istoriją. Nors nevisos jos sodžiaus žmonių bus sukurtos, kitos pav. apie Medekšą ar Papilės kautynes aiškiai iš šalies jiems bus pateiktos, tačiau visos ne tik pačių žmonių buvo dainuojamos (kai kurios ir dabar tebedainuojamos), bet ir neišskiria iš kitų mūsų dainų. Tuo žvilgsniu teko atmesti nemažai dainų iš 31 ar 63 metų sukilimų, kurios, išverstos ar perdirbtos iš lenkų kalbos, dabar mums liko svetimos, nors mūs sukilėlių ir jos buvo dainuojamos.

Svarbu būtų išgirdus kurios čia duodamųjų dainų atmainą ar naują kurią dainą iš Lietuvos karo praeities, tuojau ją užrašyti ir pasiųsti „Kario“ Redakcijai, arba šiaip kuriam lietuvių laikraščiu, kad išsispausdintų. Užrašant reikia pažymėti, kada, kur ir kieno ji yra padainuota, kiek dainininkas ar dainininkė turi metų, iš kur kilęs, gal žino, iš ko pats yra dainą girdėjęs, kaip daina vadinama. Užrašinėti reikia nemainant žodžių.

I. Kirvis.

[Senovės kareivių šokis. Sustoja visi ratu, vidury mergaitė su kirviu, kurį sviedžia augštin; kas pagauna, tas su ja šoka. Senai jau išnykęs šokis, XIX a. pradžioje Žemaičiuose tebebuvo šokamas. Čia minimas žodis „karelis“ reiškia — tą patį, ką dabar — karys, kareivis, karžygys].

Šokinėkim, šokinėkim
šiandien geras laiks!
Kas šoka, ūlioja,
tasai mūsų vaiks!

Valdytojų deivuzėlių
prašykim, o — o!
o deivuzės mums padės,
ne šiandien — ryto!

Šiandien geriam, ūliavojam,
nes tai mūsų laiks,
o rytdien, kas tai žino,
kur kožnas nuplauks!

Tu, mergaite skaisčiausioji,
vieną iš mūsų rink, —
kas spranesnis bernužėlis,
su kirveliu trink, su kirveliu trink!
o — o! su kirveliu trink!

2. 1362 m. rauda Kaunui puolus.
(1362 m. kryžiuočiai paėmė Kauną, daug lietuvių

2. Atsiklaupiti kairiuoju keliu, lazda už galvos.
 3. Iš tos pat padėties, lazda žemyn prie dešinės kojos (liemenio nelenkti pirmyn).
 4. Atsistoti į padėtį ramiai.
- Kiekvienas šitų mankštymų darytinas nuo 4—8 kartų. Po kiekvieno atskiro judesio daryti pauza skaitant (du, trys). Judesius visi daro vienu kartu.

D.

Kiekvienoj rankoj laikoma po vieną vėliavėlę ant neilgo koto. Dalyviai surikiuoti gimnastikai.

I.

1. Rankas į šalis, kairia koja įtupstas į kairę.
2. Sukinys dešinėn, tiesiant rankas pirmyn, (kairę ranką tiesi pirmyn iškeliant į viršų).
3. Rankas į viršų, atsiklaupiti kairiuoju keliu.
4. Į padėtį ramiai.

II.

1. Dešinę ranką į viršų, kairę į šoną, įtupstas į dešinę.
2. Rankas atgal, pasisukant tiesiom kojom kairėn.
3. Rankas į šalis, sulaikant kairiąją koją kely, nulenkti liemenį pirmyn.
4. Į padėtį ramiai.

Karolis Dineika.

Karas lengvesnis už vergija

V o v e n a r g a s .

Mūsų kariuomenė ir „Karys“.

Laikraštis paprastai yra kurios nors visuomenės grupės veidrodžiu, kuriame atsispindi tos grupės gyvenimas, veikimas, rūpestis ir t. t. Partijos turi savo organus (laikraščius), kuriuose nušviečiama partijos gyvenimas, supažindinama su jos veikimu,

tuose organuose matome partijos gyvumą, veikumą ir jis patraukia daugiau žmonių pamėgti tą partiją ir pamėgus neužsnūsti, bet matant kaip vieni dirba, darbe neužsileisti ir jam. Laikraštis yra šių laikų gyvybė, ragintojas ir šiandien be laikraščio apšvietimui žmogui neįmanoma gyventi.

Mes, kariuomenė, tokį organą turime—tai „Karys“, kuris privalo būti ne tik taip sau kariuomenei skiriamu laikraščiu, bet tikru mūsų kariuomenės veidrodžiu, kuriame atspindėtų kariuomenės gyvenimas, jos veikimas apšvietos, sporto ir kitose srityse. Bet dabar! Paimi į rankas „Kari“, o jame kaip tik mažai randama iš mūsų kariuomenės gyvenimo, tartum kariuomenėj nieko nėra, nieko naujo neįvyksta, nieko neveikiama, vienu žodžiu, be rikiuotės, statutų kalimo, nieko nedaroma. Nors iš tikrųjų taip nėra. Vienur daugiau, kitur mažiau, vis šis tas daroma, kaip, padėkim, apšvietos, taip sporto ir kitose srityse. Tenka iš šalies girdėti, kad kai kuriose dalyse sportas ir švietimas neperžemiausiai stovįs, o „Karys“ kaip tik apie tų dalių veikimą nieko nerandame, nors būtų ne tik įdomu išgirsti, bet ir naudinga pavyzdžiu kitoms, mažiau veiklioms dalims.

Pavyzdžiui: Randame laikraštyje, kad N. dalyje tiek ir tiek padaryta, o dar prie tokių nepatogių aplinkybių, tas ir tas vykinama ir duoda gerų vaisių, dar tas ir tas manoma daryti ir t. t. Kita, mažiau veikli dalis, perskaičius perkrato savo veikimą, mato, kad toli atsilieka nuo anos ir ji čia pajunta lyg kokį paraginimą, pavyzdį energingiau veikti. Vieno pavyzdys moko kitą, vieno gyvumas teikia kitiems gyvumą.

Jeigu kokioje be ūpo, apsnūdusių grupė atsiranda vienas gyvesnis asmuo, žiūrėk, jis įjudina visą grupę ir sudaro visuose gyvumą. Tas pats visur.

Kaž ko mūsų kariuomenės dalys ar tingi, ar nenori apie savo veikimą rašyti. Et, sako, kitos dalys gal daugiau bus nuveikusios, ir tai nieko nesiskelbia, neapsimoka ir mums. Taip kiekvienoj dalyje manydami neišdrįsta nė viena pradėti. Mat, nėra

krito kovoje arba žuvo ugnyje. Kęstučio sūnus Vaidotas pateko nelaisvėn).

Ko tujei, kuningėli,
Sudaičio,
Sudaičiuotėli!
Ilgai pamiegėli!

Miega bemiegančiam
iškirto karelius,
išpylė pilelę.

Katro tau, kuningėli,
daugiau pagailėjo,
ar pilelės ar karelių?

Ne taip man gaila pilelės,
kaip man gaila karelių:

aš pilelę supilsiu
dvejais, trejais meteliais,
o karelių neužauginsiu
ir dešimtais meteliais.

(Kuningėlis — kunigaikštis, pilelė — tvirtovė).

3. Vykim kryžiuočius!

(XIV amžiaus daina).

Anksti rytelį tėvs per kiemą ėjo,
kad sūneliai keltų, raktėliais skambino:
Kelkit, sūneliai, ant lygių kojų,
jau neprieteliai mūs dvarą apstojo.

Vysime kryžiuočius ir su kucais mušim,
paimtas seseles nuo netikėlių atmušim.
Pažinsim kožną ant aukso plaukelių
ir ant vainikėlių iš rūtų darželio

4. Rygos mūšis.

(Bene iš XVII a. karų su švedais).

Jau ir atlėkė gulbių pulkelis,
o ir pavarė į karą joti;
visi bajorai žirgus balnuoja,
žirgus balnuoja, į karą joja.

Kitų išjojo jauni broleliai,
o mūsų nėra neigi kam joti:
tėvelis senas, brolelis mažas,
broleliui joti, broliui neįjoti.

Viena seselė, brolelį rengė,
antra seselė žirgą balnojo,
o ši trečioji vartus atkėlė,
vartus atkėlė ir palydėjo.

Oi broli, broli, kada parjosi
po mano tėvo raudona rože?
Neverk, sesele, neverk, jaunoji:
kai ji pražydės, tai aš parjosiu.

O kai pražydo nedėlios rytą,
nėra kai nėra mūsų brolelio.
Eisim, seselės, ant aukšto kalno,
ant aukšto kalno brolelio laukti.

pas mus tos rašymo mados. Reikėtų kurioms nors pradėti ir pradrasinti kitas.

Štai neseniai teko man kalbėti su vienos dalies sportininkais, turėjusiais įdomių sporto žaidimų su kitomis dalimis ir laimėjusiais žaidimus. Kodėl neparašo apie tą į „Karij“? — paklausiau. Šie atsako, kad jei tai būtų pirmenybė visoje Lietuvoje laimėta, tuomet, žinoma, apsimokėtų, bet vienos dalies rungtynės su antra, — kam gal būt įdomu?

Tiesa, kuris neseka, nesijdomauja Lietuvos sportu, šiam, žinoma, neįdomu, bet įdomiaujančiam ir labai, įdomu nemažiau net, o gal ir daugiau kaip ir kokios pasaulinės pirmenybės, nes kas artimesnis o dar saviškis, tas įdomesnis, o kariuomenei, kaip tik kariuomenės gyvenimo įvykiai. Tą patį galime pasakyti ir apie kitus darbus.

Mano nuomone, kiekvienas, kariuomenės dalyj, naudingas įvykis yra įdomus kitoms, ir todėl privalo būti paminėtas laikraštyje, reiktų kiekvienoje dalyje vieną karį paskirti korespondentui, kuris nuolat pranešintų į „Karij“ apie įvykius dalyje: iš švietimo, sporto ir kt. gyvenimo. Tokį korespondentą kiekvienoje dalyje galėtų rasti, nes be inteligentų nė vienos dalies nėra. Tą galėtų padaryti dalies viršininkas. Nužiūrėjęs atitinkamą tam darbui karį, pavestų jam tą darbą atlikti, kuris žinodamas savo pareigas, sektų pulko gyvenimo įvykių ir juos „Karin“ pranešintų. Tokį asmenį tas darbas neapsunkintų, o būtų naudos ir jam pačiam, įprastų į plunksnos darbą. (Be to Redakcija už raštus atlygina Red.).

Toks būdas būtų labai pageidaujamas būtent: 1) „Karys“ liktų artimesniu kariuomenės gyvenimui ir tuo kariui įdomesniu; 2) geriau pažintume viens kitą ir nuo gabesnių dalių pasimokintų kitos; 3) apsisireikštų kariuomenės tarpe žymesnis gyvumas švietime ir sporte; 4) labiau suįdomintų laisvus piliečius (ne karus) kariuomene įgytų juose daugiau prielankumo, o gal ir pagalbos švietimui, sportui. Manau šituo klausimu turėtų pasirūpinti tie, kam rūpi ir priklauso kariuomenės švietimas, sveikata, nes darbas čia ne didelis, o nauda būtų didelė.

Taip pat būtų įdomu, kad kiekviena dalis trumpais aprašymais supažindintų „Kario“ skaitytojus su savo dalies švietimo ir sporto darbo pradžia, tolimesniu vystymosi, paminėdama ir savo veikėjus šioje srityje. Tas netik šiandien įdomu, bet ir ateičiai.

Juodlis.

Karvelių paštas.

Karvelis pasižymi dideliu prisirišimu prie savo lizdo, sugebėjimu gerai orientuotis greitu lėkimu ir vietos atsiminimu.

Tos karvelio ypatybės duoda galimybes pasinaudoti juomi karo tikslams, ypatingai ryšiui.

Bet ne pas visas karvelių veisles ta ypatybė vienodai apsirėškia; yra parinkta tam tikra atskira karvelių veislė, vadinama pašto karveliais, kuriais ir naudojama karo tikslams. Geriausiomis veislėmis skaitosi: Antverpeno, Liutichos ir Briuselio.

Pašto karvelis privalo turėti ilgą kaklą, plačią krūtinę, plačias ir ilgas mosuojamas plunksnas, didelės raumenų spėkos sparnus ir melsvą arba tamsią spalvą; nekantrus ir nenuolankus karvelio būdas skaitomas ypatingai gera ypatybe.

Pašto karveliams duoda tokį maistą, kuris stipriai sparnų raumenis, neleidžia nutukti ir tokiu būdu teikia karveliams galimybes kuo aukščiau lakioti.

Paprastai karvelius mokina rasti kelią į vieną kurią nors kriptą, bet galima juos mokinti lakioti ir tarp dviejų punktų — ten ir atgal, ir tas yra labai svarbu karo reikalams, dėl to reikalinga juos vienoje vietoje suporuoti, o kitoje — maitinti, bet tas galima tik nedidelioje atstumoje.

Karveliai randa kelią į gimtinį lizdą net vėsulai, sniegui rūkui ir lietuvi esant, perlekia jūrą iki 450 kilometrų ir aukštus kalnus.

Karveliai kelis mėnesius pamena kelią į savo lizdą; yra tokių kurie pamena 1 arba ir 2 metus.

Mes parstovėjom kalne duobelę,
ir parymojom uosio tvorelę;
parbėga žirgas ir parpukštuoja,
aukso kilpelės šalia svyruoja.

Eisim, seselės, žirgo sugauti,
žirgo sugauti ir klausinėti:
ei žirge, žirge, tu juodbėrėli,
o kur tu dėjai mūsų broleli?

Aš palikau jį Rygos miestely,
Rygos miestely — svečioj šalelėj.
Užvajavojo Rygos miestelį
ir iškapojo didį vaiskelį.

Devynes upes plaukte perplaukiau,
o šią dešimtą nerte panėriau;
devynios kulkos pro šalį lėkė,
o ši dešimtą broleli kito.

Kur galva krito, rožė išdygo;
kur kraujai triško, žemčiūgai blizga.

Ui - ui, Dievuži, Dievuliau mano,
kas mums padės brolio gedėti?

Saulėlė tarė nusileisdama:
Aš jums padėsiu brolio gedėti:
devynius rytus miglužėj tamsiu,
o šį dešimtą nė netekėsiu.

5. Mūsų Katkus.

(XVII amžiaus daina).

(Lietuvos kariuomenės vadas Katkus 1605 m. sumušė ties Kirchnolmu, netoli Rygos, garsius tuo metu karžygius švedus. Žemaičiai ilgai Katkų tebe minėjo).

Augin tėvas sūneli,
Šerė bėra žirgeli.
Dar sūnelis n' užaugo,
jau žirgelį nušėrė.

Oi tėveli, tėveli,
ar tu mane ženysi?
Jei tu mane ženysi,
augink šėmus jautelius.

O prie šėmų jautelių
dirbdink naują žagrelę,
o prie naujos žagrelės
kaldink noragužius.

Jei kariuomenėn leisi,
Nupirk man tris triubeles,
Viena triuba triubuosiu,
iš tėvelių įodams.

Antra triuba triubuosiu,
per laukelį įodamas.
Trečia triuba triubuosiu,
kariuomenėn stodamas.

Karveliai dauginasi labai greitai, darydami į metus 8—9 padėlius (po 2 kiaušinius), gyvena nuo 20 iki 25 metų, maitinime tenkinasi paprastu maistu ir butu, ir viską pakelia.

Patiną nuo patelės reikia atskirti po pirmojo, o vėliausiai, po antrojo kiaušinių padėlio, kad pertraukti naują susiporavimą, kadangi patelės kūne, kiaušinio išsivystimas, daro ją netinkama lėkimams, o antru, kad karveliuose didėtų reikalingumas susiporuoti ir tuo būdu trauktų juos prie savo lizdo.

Pašto karvelių lėkimo greitis gali pasiekti į vandenį 100 kilometrų, bet vidutiniai, jis neviršija daugiau 50—55 km. Lėkimo aukštis, esant geram orui, 250—300 mtr., blogam — 100—130 mtr.

Normalus lėkimo dydis 400 km., bet gali būti, po ilgesniai treniruotei, pasiekama ir iki 600 ir daugiau km.

100—150 km. tolumė, prie gerų aplinkybių, beveik visi karveliai sugrįžta namon, bet didinant kelio tolumą, jų skaičius mažėja. Didžiausieji tolumai, kokius yra padarę pašto karveliai, buvo: Madridas (Ispanijos sostinė) Liuttich (Lježas, Belgijoje) 1600 kmtr. Londonas—Bostonas, Londonas—Nju-Jorkas ir Londonas—Pensilvanija (Amerikos Jungt. Valstybėse.)

Daug pašto karvelių žūna kelyje nuo grobuonių paukščių, ir dėl to tenka išleisti po du bei daugiau karvelių su vienu ir tuo pačiu pranešimu.

Jei karvelius jaunybėi neperdaug nuvargina jie gali tarnybą išlaikyti 6—10 metų.

Naudojimas karveliais ryšio reikalams buvo žinomas ir gilios senovės egiptiečiams ir kiniečiams.

Graikai, V amžiuje prieš Kristaus gimimą skelbė Olimpino žaislo rezultatus karvelių paštu.

Romiečiai naudojo karveliais dar Cezaro laikais, o Dijokletijonas vedė tikrą karvelių paštą.

Rytuose naudojimas pašto karveliais buvo labai išsiplatinęs; jis ypač gausiai klestėjo XII šimtmetyje ir vėliau, nuo to laiko, kai Bagdado kalifas sultonas Nuredinas organizavo karvelių paštą.

Po kryžiaus karų, ricieriai parsivežė daug pašto karvelių iš Egipto Vokietijon ir čia jais naudojami kaip pašto susisiekimu tarp kai kurių miestų.

Vilhelmas Oranietis ir Napoleonas vartojo karvelius karuose.

Europoje karvelių paštas žymiai išsivystė XIX šimtmetyje grynai komerciniais tikslais po to, kai Natanas Rotšildas, dabartinio pasaulinio turtuolio — milijarderio Rotšildo tėvas, sumaniai naudojo spekuliacijos tikslams pašto karveliais, žinių iš savo agentų gavimui, apie kautynių ties Vaterloo rezultatus, kuriose Napoleonas tapo sumuštas.

Antroj XIX šimtmečio pusėj karvelių paštas telegrafo tapo išstumtas, kurį išradus karvelių dresiruote teuzsiemė daugiausia sporto pavydale Belgijoje ir Prancūzijoje.

Po vykusiam pašto karvelių naudojimosi Paryžiaus apgulimo metu 1870—71 m. žiemą, kuomet iš sostinės orlaiviu buvo išvežta 534 karveliai ir jiems padedant pavyko užmegzti ryšius tarp šalies ir apgultos tvirtovės, visose valstybėse sudarė karvelynus tvirtovėse, kad laike apgulimo galėtų jais naudotis.

Prancūzija įkūrė karo karvelyną visose savo rytų pasienio tvirtovėse su vyriausiu karvelių depu (sandėliu) Paryžiuje ir turėta virš 4 tūkstančių karvelių.

Vokietija turėjo karo karvelyną Karaliaučiuje, Danske, Poznaniuje, Torne, Breslavle, Torgau, Spandau, Štettine, Kile, Tenninge, Vilgelmsgafene, Kelne, Mainte, Mece, Strassburge, ir Viurcburge. Tornas susisiekė su Poznaniu, Karaliaučius su Danaku. Poznanius susisiekė su Štetinu ir kitais punktais. Viurcбургas su Strassburgu, Mecu ir Maincu. Visi virš išvardinti punktai be Torno, Strassburgo, Mecu, Mainco ir Tenningo susisiekė dar su Berlynu. Kiekvienoj Vokiečių tvirtovėj buvo laikoma 200—250 karvelių, o didžiosios stotys turėjo iki 1000 ir daugiau.

Be to, einant mobilizacijos planu, buvo numatoma rekvizuoti iš privatinų draugijų iki 40.000 karvelių.

Oi sužiuro, sužiuro
kariuomenė į mane.
Ir ateis žuvėdų pulks,
žuvėdų pulks narsiųjų.

Kaip lauke mes sustojom,
visus žuvėdus iškapojom.
Mūsų Katkus labai drus,
tikras buvo karaliuks.

6. Ginkim mūsų žemele.

(XVII amžiaus daina).

Ten už girių ir girelių,
ten už upių ir upelių
gyven rusai, prūai, (du sykiu)

kurie dienoms ir naktelėms
kerš ant mūsų šios šalelės,
tėvų bočių tos žemelės. (du sykiu)

Girių, kalnų ir pilelių
upių, pelkių ir upelių
nor valdžionais tapti. (du sykiu)

O mus, vargus — vargužėlius,
girių paukščius ir žvėrelius
po savęs pabrukti. (du sykiu)

Paskui mumis — lietuvėlius,
kaip žvėrelius ir jautelius,
į jungus subrusti. (du sykiu)

O lietuviai, žemaitėliai,
o broliukai, broliūžėliai,
ne snauskim mes tada. (du sykiu)

Turim girias, turim upes,
turim pelkes ir upelius,
turim kalnus ir pileles: (du sykiu)

Jei ne norim jungo traukti,
ginkim mūsų tą žemele
nuo rusų ir prūsų. (du sykiu)

Imkim kucus ir kucelius,
ir lankočius ir ragočius,
ir kam kas pakliūna. (du sykiu)

Muškim rusus, muškim prūsus,
laužkim jų galybę,
kad ne gniaužtu, kad ne spaustu mūsų

(Bus daugiau).

Lenkas ir kopūstai.

Vieną kartą lenkas, bevalgydamas karštus kopūstus, skaudžiai nuplikino sau lūpas. Dabar jis net bevažiuodamas ar eidamas šalia kokio nors daržo su kopūstais, iš tolo į kopūstus pūčia, iš baimės, kad vėl lūpų nenuplikinti.

Austrijoje turėta karo karvelynų Olmiuce, Krakuvoje, Peremyšliuje ir kitose tvirtovėse.

Rusijoje turėta karo karvelynų visose tvirtovėse ir Petrapilyje, Krasnom Siele ir Kijeve. Kiekvienoje stotyje laikyta iki 250 karvelių.

Telegramos siunčiamos su karveliais, mikrografijos keliu perduodama ant plonų kolodinių plokštelių, kurios įsideda į aliuminuotą kapsulį arba į žąsies plunksną, užliejama vašku ir pakabina karveliui prie sparno arba kojos.

Karveliu siunčiamas sunkumas turi būti ne sunkesnis 1 gramo. Mikrografija duoda galimybės sumažinti sunkumą tiek, kad didelių pranešimų turinys telpa minimalėje plotmėje. Gaunamoje stotyje fotografijos aparato pagalba turinys nustatomas normaliam dydžiui ir atspausdinamas.

Pranešimui, kad karvelis atvyko, stotyje įtaisoma elektro varpelio signalizacija tokiu būdu, kad apie atlėkimą karvelio dežuruojantis stotyje praneša elektros skambučiu.

K. Boleckis.

(Bus daugiau).

Aviacijos naujienos.

Šių dienų aviacijos padėtis.

Vokiečiuose. A. Komercijos aeroplanai.

I. Aviacijos draugijos. Dabartiniu laiku Vokietijoje veikia 8 prekybos orlaivinkystės kompanijos, kurios turi 98 aparatus. Be šių veikia dar 5 orlaivinkystės kompanijos, kurios ne reguliariai eksploatuoja (išnaudoja) oro linijas; pr. m. rugpiūčio mėn. pastarosios organizacijos turėjo 13 aeroplanų.

II. Personalas.

Personalas daugumoje susideda iš senų karo pilotų. 1922 m. gegužės 23 d. buvo 111 pilotų. Dabartiniu laiku Vokietijoje nėra mokyklų privatių pilotų mokymui; neseniai atidaryti Berlyne aviacijos technikos kursai.

III. Aerodromai, angarai ir kitos įstaigos. Vokietijoje yra 13 aviacijos ir gidroaviacijos (jūrų aviacijos) centrų, buvusių karo, kurie šandien palikti tarptautinei aviacijai ir 3 centrai aerostatomams.

Be to veikia dar didelis kiekis buvusių karo aerodromų, o taip pat kai kurie naujai atidaryti vietos savivaldybių ir privatių draugijų. Dabar 20 jų pastebimas kai kurie gyvumas.

IV. Oro linija. Dabartiniu laiku eksploatacijai (naudojimuisi) yra 12 oro linijų ir 2 užsienio, bet vokiečių eksploatuojamos (Karaliaučius—Maskva, Erfurtas—Ženeva). Be to projektuojama (manoma įkurti) dar 4 naujos oro linijos.

B. Komercijos aerostotai.

Dabartiniu laiku veikia tik viena draugija oro linijos eksploatavimui dirizablio pagalba, kuri vadinasi „Deutsche Luftschiffahrt A. G.“ Frankfurte prie Maino, įkurta 1910 m., kurioji užlaikė specialistų

kadra ir greitų laiku minimoji draugija 30.000 kub. metrų dirizablių pagalba padarys susisiekimą.

Oro susisiekimui paskirta 3 aerostatų centrai.

C. Aviacijos pramonė.

Dabartiniu laiku 14 vokiečių firmų pareiškė norą dirbti orlaivinkystės aparatus, kurių dirbimas, dėka Garantijos Komiteto (Santarvės) griežtumu, yra labai apibriežtame kiekyje. Įvairios draugijos skundžiasi, kad jos turi teisės naudotis aparatais, tik duodančiais labai mažai naudingo darbo ir technikos žvilgsniu visai pasenėjusiais.

Aišku, kad užbaigus Garantijos Komiteto kontrolę, orlaivinkystės aparatų dirbimas, turint milžinišką puikių technikų kiekį, taps plačiai išvystytas ir aparatų dirbimo organizavimui pakaks 6 mėnesių, o motorų — 1 metų.

Prancūzuose. Dabartiniu laiku Prancūzuose, Villa Combley aerodrome daromi bandymų skraidymai nauju aeroplanu drednoutu (šarvuočiu), kuriame įtaisyta 75 mm. lauko patranka. Šis šarvuotas aeroplanas dirbdintas garsioje Krezo-Šneiderio dirbtuvėje.

Prancūzų pilotas M. Montonnier Bourger aerodrome, Prancūzuose, padarė bandymą sumušti naują pasaulinį rekordą aukštumoje. Montonnier pasiekė virš 10.000 metrų aukštumos; aukščiau pasikelti neturėjo galimybės, kadangi jo aparato motoras blogai veikė. Lėkime pažymėjo oro temperatūrą 45° žemiau nulio.

Amerikos Jungtinėse Valstybėse dirbama didelis, pusiau standus dirizablis, sulig briežniais išdirbtais Italuose. Jis bus visų didžiausių pusiau standžių dirizablių pasaulyje. Jo ilgis — 90 metrų ir greitis 115 klm. į valandą. Veikimo rajonas 6.000 klm. Svarbiausioji jo užduotis — pervežti aeroplanus.

Dabartiniu laiku Argentinoje turima 173 aeroplanai, iš kurių 53 aparatai priklauso karo žinybai.

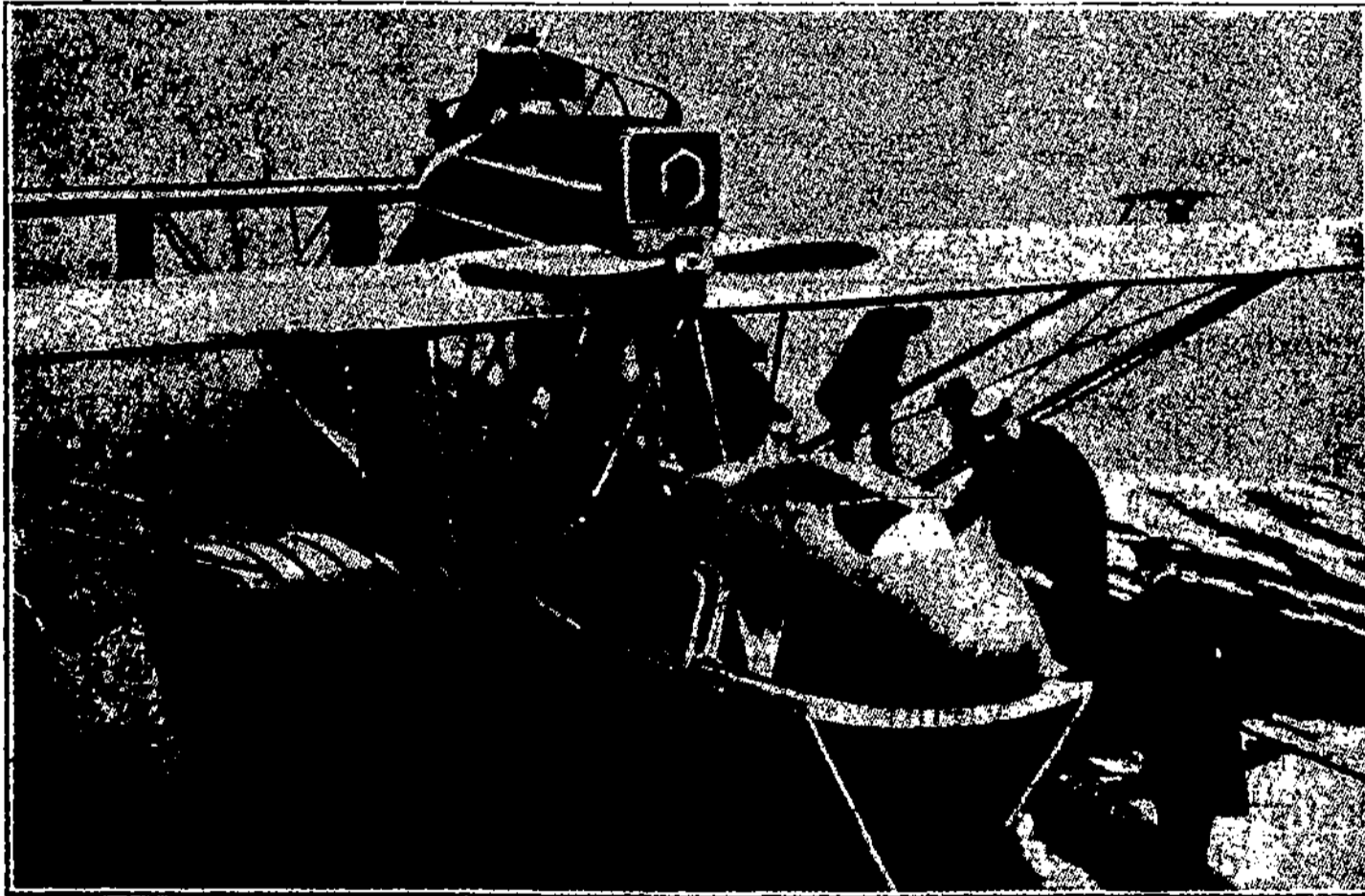
Pastarasis pasaulinis aukštumos rekordas buvo sumuštas 1921 m. rugsėjo 27 d. Degtone amerikiečiu Mc Ready 10.518 metrų aukštumoje.

Angluose. Viena anglų firma ilgą laiką bandė išrasti motorą, kuris veiktų žibalo pagalba ir būtų pritaikomas aviacijai. Šiam tikslui buvo pakeistas jūrų laivų žibalo motoras. Šis bandymas pavyko, davęs puikių

pasekmių. Naujas motoras turi 6 cilindrus 750 arklių pajėgos, ir sveria tiek, kiek motoras pritaisytas paprastame aeroplane ir daro tą patį greitumą. Smulkesnės žinios apie minimo motoro išradimą laikoma kol kas paslaptimi.

Pakeitimas benzino žibalu žymiai pigiau atsieis. Apskaitoma, kad aeroplanai su minimais naujaisiais Readmore motorais teišaikvosią žibalo lėkime nuo Londono lig Paryžiaus ir atgal tik už 125 frankus, vietoj 625 frankų dabar išaikvojamų benzinui tuo pačiu lėkimu.

Lenkuose. Lenkų orlaivinkystės draugija „Aerolloyd“ įteikė gelžkelių ministerijai Varšuvoje prašymą leisti jai prailginti oro liniją. Danškas —

Skraidžiojantis inžinieriaus Dornijės laivas. Laivas taip įtaisytas, kad gali plaukioti ir skraidyti.

Lembergais iki Bukarestui. Toji draugija irgi mano atidaryti naują liniją: Amsterdamas - Varšuva - Maskva, kuria bus vežiojami keleiviai iš Londono į Maskvą.

B. B.

Originalė radio stotis*).

Netoli Müncheno miesto (Bavarijoje—Vokietijoje) tarp Kochelsee ir Walchensee ežerų garsi vokiečių firma C. Lorenz stato originalę rodio stotį.

Kadangi aukštų stiebų statymas labai sunkus ir bendrose radio-stoties pastatymo išlaidose svarbią vietą užima, stengtasi išnaudoti žemės paviršiaus nelygumai taip, kad jie atstovautų aukštus stiebus. Aukštutinės Bavarijos nelygumai tam geriausiai ir tinka.

Netoli Welchensee ežerio yra kalnas „Herzogstand“ 1732 mtr. aukščio, kuris į šiaurę labai staigiai nusileidžia. 2, 6 km. atstume į šiaurę, prie pat Kalchensee ežero yra kita aukštuma — „Stein“—940 mtr. aukščio. Tarp šių dviejų aukštumų yra gana gilus įdubimas, kuriame statomi reikalingi stočiai triobesiai. Tarp abiejų aukštumų ištempta antena, prie jos vidurio prijungtas įvadas.

Kadangi antena turi 2600 mtr. ilgio, tai išorinis jos apkrovimas (didelis vėjas, šarna) greit ją galėtų nutraukti. Kad to neatsitiktų ir kad tuo pat metu turėti kuomažiausį įdribimą antenos galai nėra stipriai priišti, bet pritvirtinti prie kitame kalno šlaite ant bėgių slankiojančių vėžimėlių. Tie vėžimėliai prikrauti tiek kad normaliai antena ištemptų, gi esant didesniai išoriniam antenos apkrovimui (vėjas, šarna) vėžimėliai tempiami viršun, padarydami didesnę įdribimą.

Praktika parodė, kad tokiu būdu ištempta antena atitinka visiems techniniams reikalavimams ir visiškai pakeičia anteną ant stulpų. Vienos vielos neužtenka, manoma ištempti dar 4 - 3.

Vidutinis antenos aukštis—apie 300 mtr. (sulyginimui — Naueno radio-stoties du aukščiausieji stiebai turi po 260 mtr., Eifelio bokštas Paryžiuje—300 mtr.).

Statyti šią stotį buvo labai sunku. Tarp „Herzogstand'o“ ir „Stein'o“ visas įdubimas apaugęs iki 35 mtr. aukščio mišku, o Herzogstand'o šlaitai labai statūs, bet visos sunkenybės buvo pergalėtos, stotis pastatyta.

Prie Walchensee ežero, naudojantis vandens puolimu, statoma turbina, galinti duoti iki 168.000 arklių jėgų; ji ir teks minėtajai radio stočiai reikiamąją energiją.

Radio stotyje projektuojama statyti 2000 kw Poulsono generatorius ir Schmidt'o tokio pat stiprumo aukščio dažnumo generatorius. Tais generatoriais naudojantis bangų ilgis galima bus įvairiausiai keisti, taip kad stotis patogiai bus kaip tolimam, taip ir artimam susisiekimui.

* Paimta iš „Der Funker“, 4 Nr.

Šita „Didžioji Bavarijos Radio Stotis“ bus stotis visai „be stiebų ir anglių“.

Šs.

Karo chronika.

Iš visur.

— Okupuotame Rūro krašte, Dortmundundo mieste įvykę kruvinių susirėmimų tarp komunistų ir policijos. 2 tūkst. minia norėjusi įsiveržti į viešbutį pas ministerį Šein'a. Susišaudyme sunkiai sužeista 7 policininkai, o iš demonstrantų pusės vienas nukautas ir virš 10 sužeistų. Gelsenkirchės miestą komunistai visai turi savo rankose.

Neužilgo Prancūzai mano dar kokį 15 ar 20 tūkstančių savo kariuomenės pasiųsti į Rūro kraštą.

— Suomijoje priimtas įstatymas apie atlyginimą svetimšaliams už nuostolius, padarytus 1918 m. laike sukilimų Suomijoje.

— Nesusitaria. Graikų — Turkų karo nuostolių atlyginimo reikalai dar vis neišrišami. Atėnuose manoma, kad karas esąs neišvengiamas. Graikai pa-

siruošę yra atiduoti turkams Karagačą, kai po karo nuostolių atlyginimą. Karagačą Turkai buvo karo metu atidavę Bulgarijai, vėliau Bulgarijai jį atidavę Graikams.

Anglai koncentruoja savo laivyną Turkų vandenyse. Turkai ir Graikai dėl to esą labai susirūpinę. Graikai mano, kad Anglai nori priversti Turkus pasirašyti taiką, o Turkai mano, kad Anglai nori nugązdinti Graikus.

Turkų kariuomenė išsprogdino Maritzos upės tiltą, kuris jungia Adrianopolį su Karagaču. Aiškinama, užminuotas, o dabar

kad tiltas seniau buvęs Turkų audros metu išsprogęs.

Graikai pradėję nerimauti dėl neišrišimo karo nuostolių atlyginimo reikalų. Kaip spaudos pranešama, kad Venizelos grąsinąs, kad gegužės 26 d. Graikų delegacija apleidžianti Lozaną, jei iki to laiko nebūsianti pasirašyta sutartis.

Santarvė vedanti energingas derybas Lozanoj, Konstantinopoly ir Atėnuose Turkų — Graikų ginčui išspręsti, kadangi pasidariusi gana pavojinga padėtis. Santarvė nusistačiusi, kaip galint palaikyti taiką.

— Belgų vyriausybė svarsčiusi naują projektą karo tarnybos pailginimui 4 mėnesiais.

— Sukilimų Kinuose esą tiek daug, kad bet kurią dieną laukiama revoliucijos. Manoma, kad Mandžiūrijoje gubernatorius Chang Tho Lin vedas visą agitaciją ir ruošias samokslą monarchinei tvarkai sugrąžinti. Visur esą didžiausių neramumų.

— Karo nuostolių atlyginimas. Komisija, kuriai yra pavesta nustatyti iš Vokietijos reikalaujamą karo nuostolių atlyginimo sumą, nusprendusi reikalauti iš Vokietijos 1.479.064.313 dol., t. y. apie 6 milijar-

Propogandinė Rygos mokyklų sporto šventė Rygoje. Tokios šventės esti kasmet gegužės — birželio mėn. Jose dalyvauja visų mokyklų moksleiviai — ir daro masinius gimnastikos užsiėmimus, dalyvaujant iki 5000 moksl. Čia atvaizdinta dalelė (moterų gimnazijos grupė). Vyksta tai ant Eksplondos aikštės.

dus aukso markių. Amerikos vyriausybė reikalaujanti 336.113.000 dol. atlyginimo už Amerikai padarytus karo nuostolius.

— **Maroke vėl neramu.** Maroke (Afrikoj) vėl prasidėjo smarkių kovų Ispanų kariuomenės su sukilusiais vietos gyventojais. Esą abiejuose pusėse didelių nuostolių.

Karas yra demokratybės lygiai, kaip ir monarchizmo pamatu.
Prudonas.

Padėtis neutralėj zonoje.

Vietos gyventojų apsaugos reikalu gegužės 23 d. mūsų pasienio dalys užėmė likusią neutralės zonos dalį tarp Nerio upės ir Latvijos sienos iki Ambasadorių konferencijos nustatytos sienos. Užimant neutralę zoną, pasipriešinimų iš lenkų kariuomenės pusės nebuvo. Ties Sketerių kaimu, į rytus nuo Musninkų, gegužės 23 d. įvyko susišaudymas su lenkų partizanais, kurie tuojau pasitraukė. Kaikuriuose punktuose lenkai pasiliko mūsų pusėje; lenkai turi užėmę Aleksandriškių ir Driusės kaimus. Dubinkų rajone ir Latvijos pasieny 12 klm. baro platume lenkų dalys yra išsistačiusios per 1—2 klm. mūsų pusėn.

Suvalkijoje ramu. Naktį iš gegužės 23 į 24 d. į Sarguškių kaimą (Varviškės rajone) buvo paleista iš šautuvų keletas šūvių. Eglinės kaime lenkai įsitvirtino.

Iš „Įsakymų Kariuomenei“.

Tinkamai rėdytis. Pastebėta karių, kurie, važiuodami Latvijon atostogų, nemoka tinkamai apsirengti ir laikytis, kaip pridera gerai išauklėtam kariui, pavyzdžiui, vaikščioja ilgais plaukais, apiplyšusiais rūbais, be karinių ženklų ir t. t. Tokie kariai duoda svetimšaliams blogo įspūdžio apie mūsų kariuomenę.

Kreipiu į tai dalių vadų ir įstaigų viršininkų dėmesį ir įsakau prižiūrėti, kad paleidžiami atostogų kariai būtų tinkamai apsirengę ir mokėtų tinkamai visur laikytis. Įs. Kar. 90 Nr. iš 1923 - V-15 d.

4 §. Visiems paleidžiamiesiems, (nerybotam laikui atostogoms. Red.) tikrosios karo tarnybos laikan neįskaitomos:

1) Visos atostogos, neišskyrus ir sveikatos pataisymui, kurios viršija 6 mėnesius per visą tikrosios karo tarnybos laiką.

2) Laikas buvimo po areštu virš 15 dienų.

9 §. Kariai, Klaipėdos Krašto piliečiai, norintieji pastoti į Lietuvos kariuomenę priimami:

a) karininkai, karo valdininkai ir kareiviai savanorių sąlygomis,

b) puskarininkai — virštarnybinių sąlygomis.

Įsak. Kar. 93 Nr. iš 23 - V - 18 d.

Redakcijos prierašas. Keletas asmenų kreipėsi į Redakciją, prašydami plačiau paaiškinti aukščiau pažymėtą Įsak. Kar. 93 Nr. 4 §, taigi atskirai jų klausimams neatsakinėdami paaiškiname, kad reikia jį suprasti taip: Jeigu kareivis yra buvęs paprastų, vasaros darbams sveikatos pataisymo atostogų, tai šį visą (per visą būtinos tarnybos laiką) atostogose praleistą laiką sudėjus į vieną 6 mėnesių, įskaityti į tikrą tarnybą, o likusį nuo 6 mėnesius laiką, tarnybą neįskaityti. Pavyzdžiui: kareivis Marčiukaitis per 2 bei 3 tarnybos metus yra buvęs paprastų atostogų 2 savaiti, 3 mėnesius vasaros darbams ir 6 mėn. sveikatos pataisymui iš viso 9 mėn. 2 savaiti. Iš to laiko

6 mėn. įskaito jam tarnybą, o likusius 3 mėn. ir 2 savaiti tarnybą neįskaito.

Tokiu pat būdu reikia skaityti ir arešte būta laiką, išskyrus teismo priteistą, kuris visas tarnybą neįskaito.

Iš kariuomenės gyvenimo.

III pėst. Divizijos štabo ir 9 pėst. Liet. Kunigaikščio Vytenio pulko įkurtuvės. Apsigyvenus III pėst. divizijos štabui ir 9 pėst. Liet. Kunig. Vytenio pulkui paskirtose nuolatiniam gyvenimui stovyklose, tų dalių karininkai, susipažinimui ir susiartinimui su vietos inteligentija, surengė gegužės 20 d. vakarą—balių.

Pakviestųjų svečių atsilankė pilnutėlė gimnazijos salė, kur buvo patsai vakaras. Svečių tarpe — įžymesni vietos valdininkai, švietėjai, visuomenės darbuotojai, veteranai ir t. t.

Vakarienės metu buvo pasakyta keleta prakalbų. Pirmiausia prabilo III pėst. divizijos vadas.

Mes tie, — kalbėjo jis — kurie išbuvę penkeris metus tautos sargyboje, nemaža laiko net pačiuose apkasuose, šiandien, dalinai atlikę savo užduotį, atėjome čia kiek atsikvėpti, pailsėti. Deja, būdami fronte, tose sunkiose apystovose, kur dažnai karininkui tekdavo gyventi jei ne apkasuose, tai suskretusioj bakūžėj, gal kiek ir . . . sustoržievėjom, vienok mes tikimės, kad jus, gerbiamieji, priimdami tai domėn, nepažiūrėsit į mus šnairomis, bet priešingai — pridengsit mus po savo skraiste, — kultūros skraiste. Mes tikimės, kad šis vakaras duos progos ne tik su jumis susipažinti, bet ir susiartinėti, susibendrauti, kad pagaliau bendromis jėgomis eiti prie mūsų švento, kiekvienam lietuviui žinomo tikslo. . .

Kalbėjo dar apie santykius tarp kariuomenės ir civilinės valdžios, išreikšdamas pageidavimą, kad tie santykiai tarp naujai atvykusių karių ir vietinių gyventojų būtų kuogeriausi. (Ir pasipylė iš susirinkusiųjų krūtinų nuoširdų „valiol“).

Į divizijos vado kalbą atsakė valstybės gimnazijos direktorius p. Daniliauskas. Kaip vietinis gyventojas jis dėkojo kariams už jų nuopelnus ir surengtas vaišes, kurios, jo manymu, suartins ir prives vienus su kitais prie draugingo sugyvenimo.

— Gerai mes sugyvenom su pirm čia stovėjusiomis dalimis, — užbaigė jis — ir norisi tikėtis, kad su jumis dar geriau sugyvensim.

Daktaras Pautienis priminė tuos laikus, kaip žiuriai elgdavosi su mūsų žmonėmis rusų „saldotais“, kaip svetimtautis, ir kaip dabar malonūs, geri tie santykiai tarp savųjų.

Įspūdingai dar kalbėjo vietinis karo komendantas, kuris vaizdingoj savo prakalboj įrodinėjo, kad kariuomenėj dažniausiai randasi geriausios jėgos, kultūrinės jėgos, kurios nekartą įneša į vietinių gyventojų tarpą daug ko naujo, pamokytino. Baigdamas prakalbą jis reiškė vilties, kad naujai atvykusieji kariai tan apsnūdusin miestan, apie kurį, nebent, tik retkarčiais kokią korespondencijėlę laikrašty teišskaitai, prisidės, o gal jau prisidėjo, prie bendro jo dvasios pakėlimo, prie kultūros darbo. . .

Negalėjusieji asmeniniai del kurių nors priežasčių pokily dalyvauti prisiuntė pasveikinimų raštu, telegramomis ir t. t.

Po antros divizijos vado prakalbos, susijaudinę svečiai užtraukė iš gilios krūtinės Tautos imną. Tuomi ir baigėsi pats pasilinksminimas, gi prasidėjo

šokiai, žaislai. Nežiūrint į tai, kad buvo tik susipažinimo vakaras, bet visur matėsi gyvumas, jautėsi sava, drauginga.

Dar vienas pažymėtinas dalykas, tai kad per visą vakarą nesimatė nė vieno girto žmogaus. Užtat garbė III pėst. divizijos štabui, garbė Vyteniečiams, kad jie sugebėjo savo gerbiamus svečius siela pavaišinti! Garbė ir svečiams, kad jie savo naujakurius sugebėjo palinksminti blaiviu padorumu.

Ilgiausių, ilgiausių metų tokiems gražiems santykiams.
Ltn. Naunciukas.

Sportas.

Lietuvoje.

— **Futbolo sezonas Kaune** vėl beveik pilname tempe. Buvo kuriam laikui sutrukdytas dėl aikštės išardymo.

Lietuvos Futbolo Pirmenybėms yra sudarytos 3 grupės.

Iki šiam laikui įvyko visa eilė rungtynių, kurių vaisiai sekantieji:

A grupėje

L.F.L.S.—K.S.K. 4:0

Makabi—Kovas 1:0

L.F.L.S.—Kovas 1:1

B grupėje

L.F.L.S.—K.S.K. 1:1

Makabi—Vytis 3:1

K.S.K.—Makabi 1:1

II kom. grupėje

Kovas—L.F.L.S. 2:0

Kovas—Makabi 7:1

Kaip matome, suskirstytose grupėse vaisiai visur nelabai skirtingi ir tuom aišku, kad žaislas yra įdomus kiekvienoje grupėje. Grupė A skaitosi geriausia, grupė B silpnė.

Sensacijinėmis rungtynėmis buvo Kovas—L.F.L.S., kurios pasibaigė be vaisių ir kurios privalėjo pasibaigti 5:0, 6:0 L.F.L.S. laimėjimu.

Priežastis tame, kad rungtynėse nedalyvavo: vartininkas Darius ir puolėjas Garbačas. Tas parodo, kad L.F.L.S. ir be tų asmenų yra dar viena, kuri parodo savo gabumus.

Mokyklų Basketbolo Pirmenybės vyksta jau 4 savaitė, kuriose dalyvauja Kauno mokyklos. Rungtynėse dalyvauja dvi grupės: vyrų ir moterų, kurios vėl suskirstytos į grupes I A I B ir II komandų. Jų rungtynių vaisius suleiksime vėliau.

Lengvosios atletikos rungtynės įvyksta Panevėžyje V.-31 ir Kaune moterų uždarytos irgi V.-31.

Lietuvos Sporto Lygos komandiruotas į Vokietiją S. Garbačas susipažinimui su sporto organizacijose ir įstaigose pastatymu, o taipogi ir organizacijos pastatymu ir išbuvęs ten dvi savaites, surinkęs žinių viešai praneš ir demonstruos vokiečių sporto seriją (kino).

Sekančios rungtynės.

V.-31. Makabi — K.S.K. 4 val. Ažuolyne

L.F.L.S. — Vytis

L.F.L.S. II — Makabi II

VI.-3. K.S.K. — Kovas 4³⁰ Ažuolyne

K.S.K. — Vytis

Latvijoje.

Gegužės m. 21 ir 22 d. Rygoje buvo atsilankę Suomų futbolininkai Elsinkų futbolo klubas, kurie rungsi su L.S.B. (su tuo pačiu klubu ir L.F.L.S. rungsi 1922 m. ir sumušė 1:0 jį). Suomiai laimėjo 2:0.

Antrą dieną suomiai žaidė prieš Latvijos nugalėtoją „Keizer wold“ ir latviai pralose 6:1. Suomiai prieš nugalėtoją buvo išstatę geresnį sąstatą.

Iš visur.

Tarptautinės gegužės m. rungtynės:

Vokietija — Olandija 0:0

Austrija — Vengrija 1:0

Austrija — Belgija 4:0

Čekoslovakija — Danija 2:0

Anglija—Švedija 4:2

Austrija - Francija 0:0

Terminai aviacijos reikalams.

(Žiūrėk „Kario“ 21 Nr.).

190. Motociklas—мотоциклетка, Motorrad (m).

Kauptukas—мотыка.

Saikas, matas(tūris)—мѣра (объема).

Graižiklis—метчикъ, Gewindebohrer (m).

Švitraš—наждачная бумага, Schmirgelpapier.

195. Priekalas—наковальня.

Brūžeklis, dildys

— напильникъ, Feile (f).

Siurblys—насосъ, Luftpumpe (f).

Išcentrinis siurblys—насосъ центробѣжный.

Amoniakas—нашатырь, Salmiak (m).

200. Nervūra—нервюра, Rippe (f).

Geležies piūklas, piūklas geležiai—ножовка.

Ratlankis—ободъ.

Čiuožiklis—обтекатель.

Gesytuvas, gesintuvas—огнетушитель.

205. Alvas—олово, Zinn (n).

Aštriosios replės, žnyplės—острогубцы.

Atsuktuvas—отвертка, Schraubenzieher (m).

Svambalas—отвѣсъ.

Sklandiklio pirštis—палець поршневый.

210. Ūlė—патрубокъ.

Lituoti—пять.

Krumplių jungimas, motoro veleną ir magnetą jungia krumpliaračiai—передача зубчатая.

Perjungtis—ѣжо—переключатель.

Skerspiūvė, skerspiūklis—пила поперечная.

Senovės graikų sporto Stadionas ir Olimpijos žaislai. Senovės graikai atsižymėjo dideliu sporto, įvairių mankštinių bei žaislų gryname ore pamėgimu. Kas keturi metai prie Olimpo miesto buvo daromos didelės rungtynės, kurios vadinosi Olimpijos žaislais, o keturi metai tarp vieno ir kitu didžiųjų žaislų vadinosi Olimpiadomis. Tychia buvo padaryta graži žymi žaislams vieta, vadinama stadionu. Nugalėtojai gaudavo dovanų ir jie buvo garbinami visoje graikų žemėje. Dėliai savo aukšto sportinio kūno (ir dvasios) išlaivimo graikai priešams buvo beveik nenugalimi.

215. Puspūklis, vienarankis piūklas — пила ручная.
Švirškštas — пипетка, Spritzkanne.
Plokščiosios replės — плоскогубцы, Flachzange.
Universalės replės — плоскогубцы универсальные, Universalzange.
Arykaklė — подшипникъ.
220. Rutulių rutulinė arykaklė — подшипникъ шариковый.
Pošalmis — подшлемникъ.
Dangtis — покрышка.
Siurblys motorinis — помпа моторная.
Plūdė — поплавокъ
225. Stumeklis, sklandiklis, slankiklis — поршень.
Pertrauktis, —čio — прерыватель.
Bombosvaidis — приборъ для метанія бомбъ.
Sukamasis, varomasis diržas — приводъ.
Prakaltuvas, kaltuvas — пробойникъ.
230. Įklodėlė — прокладка.
Spyruoklis — пружина.
Radiatorius — радиаторъ, Ruhler (m).
Oblius — рубанокъ.
Dujų rankena — рукоятка газовая.
235. Valdymo rankena, rankena valdymui, kotas — ручка (рычагъ управленія).
Piautukas — рѣзецъ.
Riebalinė — сальникъ.
Suvirinimas — сварка.
Švinas — свинець.
240. Sėdynė — сидѣніе.
Sėdimasis diržas, diržas sėdėti — сидѣніе ви-сячее.
Staklės — станокъ.
Stovas — стойка.
Sklendės strigena (stiebelis) — стержень къ заслонкѣ (карбуратора).
245. Spyris, pėdžia, pėdelė — стойка.
Tavotas — тавотъ.
Tavotinė, tepalinė — тавожница.
Tenderis, temptuvas — тендеръ.
Spraustuvas — тиски верстачные.
250. Spraustukai — тисочки.
Stumiklis — толкачъ.
Trosas — тросъ.
Vandens vamzdis, dūda (vandeniui) — труба водяная.
Siurbiamasis vamzdis — труба всасывающая.
255. Kaminėlis — труба выхлопная.
Angliukas — уголекъ.
Statyvas žvalgo kulkosvaidžiui — установка наблюдательскаго пулемета.
Fanera — фанера.
Koštuvas — фильтръ.
260. Švyturys — фонарь.
Drožtuvas — фуганокъ.
Savarža — хомутикъ.
Cilindras — цилиндръ.
Skriestuvas — циркуль.
265. Statinė — чанъ.
Benzino rodyklė — часы бензиновые.
Šaibė, ripkelė — шайба.
Švaistiklis — шатунъ.
Šiekštarnė — шестерня.
270. Radiatoriaus uždanga — ширма для радиатора.
Kaištis — шплинтъ.
Kyšulys, dantis — шпонка.
Ciurkšlys — шприцъ.
Įspaudas, štamapas — штампъ.
275. Įsuktuvas — штопоръ.
Rintė — шурупъ.
Eleronas — элеронъ.
Inkaras — якоръ (динамо машины).

Šių terminų kritiką ir pataisas Komisija priima per vieną mėnesį nuo paskelbimo dienos. Pripažintas pataisas Komisija paskelbs atskirai.

Majoras J. LAURINAITIS,
K. A. M. Terminologijos Komisijos Pirmininkas.

Vyr. Lt. KEPALAS,
Sekretorius.

Kas girdėti

Lietuvoje.

— Lietuvos banko balansas 1923 m. gegužės 15 d. 69.012.511 lt 51 ct. Bankas turėjo 15.778.875 lt 32 ct. aukso, 110 667 lt. 85 ct. sidabro ir 32.325.984 lt 54 ct. dol. sv. ir kita tvirta svetima valiuta. Turėjo išleidęs banknotų apyvartoje už 46.015.275 lt 92 ct. Tuo pačiu laiku Latvių Banko balansas išneša 5.453.777.683 latvių rublių arba mūsų pinigais apie 1.100 milijonų litų.

Rasta lenkų žiaurumo auka. Gegužės 11 d. Alytųj Nemune ties lytlauža rastas a. a. mokytojo Juozo Bloznelio lavonas, kurį vasario 8 d. lenkai išsivareję iš Uciekos dvaro (mūsų demarkacijos linijos pūsė) nužudė. Gegužės 13 d. lavonas iškilmingai palaidotas antruose Alytaus kapuose.

— **Susisiekimas su Londonu** jau užmegstas Š. m. gegužės 25 d. išvyko pirmas iš Klaipėdos garlaivis į Londoną. Vežė keleivius ir prekes. Lietuvo garlaivių bendrovė įgijo naują garlaivį „Berlynas“, kurio vardą dar nesulietuvino. Seniau įgyti laivai „Kastytis“ ir „Jūratė“ jau atremontuoti ir „Jūratė“ šiomi dienomis išplaukia iš Talino (Estijos) į Klaipėdą s prekėmis. „Kastytis“ plauko tarp Dansko, Kopenhagos (Danijos) ir Klaipėdos. Iš Klaipėdos garlaiviai išeina kiekvieną ketvirtadienį.

— **Aukšt. Panemunės gelžkelėlis.** Pradėtas tiesti nuo Aukšt. Panemunės į mišką (2½ klm.) iki 6 batarčijos ties pat Nemunu siauras gelžkelis, kuris iki birželio 15 d. būsiąs pabaigtas. Gelžkelėlis tiesiamas, kad Kauno gyventojai turėtų vasaros patogią maudyklę.

— **Seimas.** Į antrąjį Lietuvos Seimą išrinkta: Valstiečių liaudininkų 16 atstovų, krikšč. demokr. 15 at, mažumų 14 atst. (iš jų 5 lenkai, 5 žydai, 2 vokiečiai ir 2 rusai), ūkininkų sąjungos 14 atst., darbo federacijos 11 atst., socialdemokratų 8 atst., viso 78 atstovai.

— **Klaipėdoje** nuo gegužės 18 d. vėl pradėję vaikščioti elektros tramvajai, kurie pastaruoju laiku dėl prancūzų buvimo buvo sustoję. Darbininkai reikalauja, kad nuo Sekminių algas mokėtų litais.

Vilniaus krašte.

— **Priedas prie iškilmių.** Naktį iš gegužės 3 į 4 d., t. y. per Lenkų konstitucijos šventę ir taip pat Vilniaus krašto ir Galicijos priskirimo prie Lenkijos, kažkas susprogino du tiltu ant didžiojo gelžkelio, Švenčionys — Vileika. Aišku, kad čia pavergtųjų protestas.

Lietuva ir užsieniai.

— **Derybos.** Šiomis dienomis vėl atnaujintos Lietuvos Vokietijos derybos prekybos sutarčiai pasirašyti.

Birželio mėn. prasidėsia derybos tarp Lietuvos ir Estijos dėl šių dviejų valstybių prekybos sutarties.

Užsieniuose.

— **Poincarés kabinetas** (Prancūzijoje) atsistatydino del senato atsisakymo tardyti Cachin ir kitus komunistus, kaltinamus priešvalstybiniame darbe. Poincaré pareiškęs, kad šitoks senato pasielgimas parodęs, kad krašte nėra pasitikėjimo valdžia. Prezidentas Millerand atsistatydinimo nepriėmęs, pareikšdamas kad tai būtų labai kenksminga visam kraštui. Poincaré savo atsistatydinimą atsiėmęs. Daugumas senatorių mano, kad ateinančiame Senato posėdy, Senatas išreikšias savo pasitikėjimą vyriausybei.

— **Bonar Law atsistatydino.** Anglų ministrų pirmininkas Bonar Law del blogos sveikatos įteikęs karaliui atsistatydinimo raštą, kuris buvęs priimtas. Anglų spauda reiškianti pasigailėjimą del jo atsistatydinimo ir girianti jo gabumus, kaipo politiko.

Nauju ministrų pirmininku paskirtas Baldwin, kurio kabinetas susideda iš senojo Bonar Law kabineto, tiktai finansų ministru paskirtas Reginald Mc. Kenna. Lordas Robert Cecil paskirtas vyriausybės antspaudos saugotoju, o Davidson, buvęs Bonar Law sekretorius, paskirtas Lancastero kunigaikštystės kancleriu.

— **Emigracija Amerikon.** Amerikos Jungtinių Valstybių gyventojų skaičius nuo 1830 m. iki 1920 m. padidėjęs iš 12 milijonų iki 105 milijonų. Per tą laiką įvažiavo 90 milijonų svetimšalių-emigrantų. Dabar J. Valstybės imasi griežčiau kontroliuoti emigraciją.

— **Fašistai Italuose** pradeda nebsutikti. Darbininkų fašistų sąjunga, skaičiuje 40.000 žm. paskelbusi nutraukianti bendrą darbą su Mussolini. Fašistų vadai deda pastangų tą krizį likviduoti.

— **Potvinis Rusijoje.** Samaros gub., labai patvynusi Volga, pavolgyje apsemta daug sodžių ir padaryta didelių nuostolių. Vanduo išardė 120 varstų gelžkelio pylimą. Panašūs potviniai buvę ir Ufos, Omsko gubernijose.

Knygos atsiųstos redakcijai paminėti.

Apyskaita 1922 m. Lietuvos Koperacijos Bendrovių Sąjungos leidinys, 32 p. didelio formato. Yra smulki mūsų koperatyvų darbų apyskaita nuo Nepriklausomybės pradžios iki 1922 — XII — 31 d. Kas įdomaujasi koperacija bei visuomenės ūkio vystymusi ras šioj knygoj daug įdomios medžiagos.

Uspaminy ab polskaj akupacyi Gorudzenščyny u 1919 — 1921 g. g. Zlažyū I. G. Antonaū 1921 23×15 cm. 83 puslap. Nedidelė knygelė, tečiau brangi visupirma savo teisingumu ir tuo, kad maža joje bendrų samprotavimų bet daug faktų, „hwaltu i ždrieku facetnych polskich panoū na Bielarusi“. O šie faktai taip aiškiai už save kalbantieji, jog jų aprašymas, užtektinai vaizdingai autoriaus padarytas, veikia į kiekvieną dorą žmogų, pas kur yra užsilikęs nors vienas artimo teisių gerbimo lašelis.

Baisesni už diplomatines notas ir memorandumus, baisesni už revoliucijas, protestus ir kit. Varšuvos ir baltgudžių „tuteišų“ ponams šie prasto liaudies mokytojo atsiminimai.

R.

Klausimai ir atsakymai.

Laiškas į klausimus neatsakome.

Kl. 128. Mūs kaime gyvena 9 ūkininkai, iš kurių 4 gyvena atsiskyrę viensėdžiais, o 5 gyvena bendrai kaime. Vienas tų penkių, kurie gyvena kaime ir 3 tų keturių, kurie gyvena viensėdžiais, įnešė klausimą, kad gerai būtų pasidalinus visiems viensėdžiais, o 4 tų, kurie gyvena kaime ir 1 tų, kurie gyvena viensėdžiais dalintis nesutinka.

Prašau atsakyti ar gali mūs kaimą išdalinti viensėdžiais ir ar turi balsą prie išsidalinimo tie, kurie jau gyvena viensėdžiais.

Gr. M Stankevičius.

Ats. 128. Einant Žemės Reformos įstatymo 44 § del išskirstymo kaimo vienkiemiais reikalinga $\frac{1}{3}$ visų savininkų nutarimu prašyti per Apskritis Žemės Tvarkytoją Žemės Tvarkymo ir Matavimo Departamento, bet darbai pirmoje eilėje vedami kaimuose, kur diduma savininkų prašo.

Terminas „kaimų skirstymas vienkiemiais“ taimkomas ne vien tik krūvoje gyvenantiems savininkams, bet tokiam žemės valdymui, kada savininkai turi ją prorėžiais viens su kitu arba vieno ar kelių savininkų žemė įterpta į kitų savininkų žemę.

Kadangi Jūsų kaimo 4 savininkai, kurie gyvena viensėdijose taip pat nori skirstytis, tai matomai, kad kaimas valdo žemę prorėžiais arba įtarpiais ir todėl prie išskirstymo jūsų kaimo turi sprendžiamąjį balsą ir vienkiemiais gyvenantieji, jei tie vienkiemiai neatidalinti, einant Rusų žemės tvarkymo įstatymu.

Inž. Bačelis.

Kl. 129. Mano broliai dar 1912 m. išsidalino vienkiemiais ir tuo laiku negavo kolonijos plano. Dabar norint gauti minimą planą kur reikia kreiptis ir prie ko?

Eil. A. Rudokas.

Ats. 129. Visos žemės tvarkymo bylos ir planai randasi Žemės Tvarkymo ir Matavimo Departamento archyve, iš kurio galima gauti planus, padavus Departamentan 4 litais apmokėtą prašymą ir sumokėjus po 20 centų nuo hektaro.

Pinigai sumokami arba tiesiai Departamento sekretoriui, arba pristatomas kvitas įnešimo jų vietos izdineje.

Inž. Bačelis.

Redakcijos atsakymai.

K. Abaravičiui. Būtų gerai jeigu Tamsta plačiau ir tokiuo pat gyvumu parašytum apie karių girtuokliavimą ir beprasmius triukšmus piliečių tarpe.

Gr. Zajankauskui. Iškelk Tamsta bylą komandos keliu, paduodamas savo viršininkui pareiškimą.

Ant. Vilkeliškiui. Žiūr. š. m. „Kario“ 4 Nr., 32 ats., 7 Nr. 55 ats., 12 Nr. 83 ats. ir 16 Nr. 103 atsakymą.

Gr. Petrovui. Jei mirusiam dėdei nebuvo artymesnių įpėdinių kaip Tamsta, galėsi atsiimti jo paliktą žemę, bet tik, kuomet baigsis nuomos sutartis su tos žemės nuomininkais.

V. Ostrauskui. Jei paaukštins Tamstą į puskarininką, turi teisės kaipo tokį ir užlaikyti.